

התורה - לב העם

בנוהג שבעולם מי שחשוב יותר צריך ללכת בראש המחנה, כמו שיש דין בכיבוד תלמיד חכם שהרב הולך ראשון והתלמידים אחריו. אם כן, מן הראוי היה שהמשכן יחד עם מחנה הלויים יסעו בראש המחנה, ומה הטעם שהיו במרכז המחנה?

החפץ חיים נדרש לשאלה זו, והוא לומד מכאן את מקומה של התורה הקדושה בעם ישראל. בתוך אוהל מועד היה מונח ארון הקודש שבו התורה, והתורה צריכה להיות תמיד במרכז העם, בתוך תוכם של עם ישראל, כך שתהיה קרובה לכל יהודי ויהודי בכל מצב שהוא ובכל מקום בו נמצא במדה שוה. התורה היא כמו לב האדם השוכן במרכז הגוף, אשר ממנו תוצאות חיים, ובאמצעותו יכול הדם להגיע לכל האיברים בכל רגע נתון ובשוה. אם הדם שהוא הנפש חלילה לא יגיע לאיבר מסוים אפילו לזמן קצר, אותו איבר יהיה בסכנה. כך התורה המקיימת את עם ישראל בכל רגע ורגע, חייבת להיות במרכז כדי להשפיע על הזמן על כל יחיד ויחיד מעם ישראל.

ולכן מנהג ישראל לעשות את הבימה עליה קוראים בתורה במרכז בית הכנסת, כדי שהתורה שקוראים עליה תשפיע על כולם בשוה. וכן מצינו בנטיעות גן עדן ש"עץ החיים" היה נטוע בתוך הגן (וכפי שתירגם אונקלוס 'במציעות גינתא'). הקב"ה נטע את עץ החיים בתוך הגן, כדי שישפיע על כל הבריאה ויזרים חיים לכל הסביבה.

על החפץ חיים עצמו מסופר שבאחד מביקוריו אצל הרופא, שאלו הרופא: "אנשים כמוני איך יזכו לחיי העוה"ב?". ענה לו הכהן הגדול זיע"א: כתוב בפרשת בראשית "ועץ החיים בתוך הגן", ותרגם אונקלוס "במציעות גינתא". ולכאורה אינו מובן למה התורה מדגישה זאת, ומה משנה לנו אם העץ נמצא באמצע הגן או בקצהו? אלא, מרמז לנו הכתוב שעץ החיים (התורה, כמ"ש "עץ חיים היא למחזיקים בה") הוא באמצע, והגישה אליו הוא מכל צד. אל לנו לחשוב כי רק דרך אחת מובילה לעץ החיים. כל אדם בין אם עיסוקו בתורה או בכל דבר אחר, ביכולתו להגיע לעץ החיים ואכל וחי לעולם. כמו שנאמר "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך", כל אדם שהוא סר מרע ועושה טוב, משאו ומתנו באמונה עם הבריות ומשתדל במצוות ותורה כפי כוחו, יכול לזכות לעץ החיים.

שיא תורני

♦ ארון הקודש עם הכי הרבה ספרי תורה ♦
בבסיס "שורה" של הרבנות הצבאית,
יש חדר מיוחד המכיל למעלה
מארבע מאות ושלושים ספרי תורה
שמשמשים את מחנות הצבא
השונים.

עצה טובה

כאשר אתה מוכרח לענות לפטפטן באמצע הלימוד, סמן לו לעצור רגע, וסגור את הספר בתנועה בולטת, באופן שיורגש אצלו ששיחה זו עוקרת אותך מלימודך והיא למורת רוחך. אם יש לו קצת נימוס, הוא ידחה את השיחה לזמן אחר או לפחות יקצר בדבריו. (ע"פ "אור לציון" חכמה ומוסר ח"ב עמ' ק"ה).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"הצדיקים הגם שעושים מעשים טובים ותמיד כל ימיהם על התורה ועל העבודה עבודת ה' ויראתו, הם חושבים תמיד עצמם שאין להם שום מצוה..."

(מגיד חדשות ח"י עמ' שע"ה).

מנגד סביב לאהל מועד יחנו (ב' ב')

לאהל מועד יחנו ר"ת מיל, רמז למ"ש רש"י ד"ה מנגד, דמנגד היינו רחוק מיל.
(הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

מתן תורה - חרות הנשמה

שתי הלחם מחטים שהם מאכל אדם, ואלו בחג הפסח מביאים את קרבן העמר הבא זוקא משעורים שהם מאכל בהמה. מה נשתנה חג הפסח מחג השבועות?

אלא שבחג הפסח שהשגנו רק חרות הגוף, מקריבים מאכל בהמה, אבל אחרי שספרנו חמשים יום ומגיע חג מתן תורה שבו אנו משיגים חרות שלמה ומגיעים למדרגת האדם השלם, אנו מקריבים מאכל אדם, להורות שעל ידי התורה השגנו חרות של בני אדם ולא חרות של בהמות.

ענין זה בא לידי בטוי נפלא גם בבריאה. בחדש ניסן שבו חל חג הפסח, אנו מברכים ברכת האילנות שהתחילו להוציא פרחים שאינם אלא התחלה ולא תכלית, ואלו בחדש סיון, בבוא חג השבועות, יגמר בשול הפרי ויגיע לתכליתו. חרות הגוף שהשגנו בחג הפסח אינה אלא התחלה בעלמא, והתכלית והגמר הם בחג השבועות, חג מתן תורה.

תלמידו של רבי חויתתה - הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל בספרו "מגיד חדשות" (ח"ט עמ' קצ"ד) לומד זאת מדרשת חז"ל על הפסוק שנאמר על עשרת הדברות: "חרות על הלחם" (שמות לב, טז): "אל תקרי 'חרות' אלא 'חרות', שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה", שבאו לומר שלא נחשב שדי בחרות משעבוד מצרים, שהרי אפשר שיבואו עוד מצרים אחרים וישלטו בנו חלילה, אבל החרות העצמאית המבטחת היא על ידי 'חרות על הלחם', דהינו על ידי שקבלנו את התורה.

ותלמיד תלמידו של רבי חויתתה - מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א בספרו "קבץ מאמרים" (ח"ב עמ' ס"ו) באר בזה טעם בעל הלכות גדולות הסובר שמי שישכח ולא ספר לילה אחד, לא יוכל לספר שאר הלילות בברכה (וכן נפסק בשלחן ערוך להלכה מטעם ספק ברכות). ולכאורה תמוה, שהרי כל לילה מצוה בפני עצמה וברכה בפני עצמה, ואם כן למה יפסיד שאר הברכות? אבל לפי האמור מובן, כיון שלא ספר לילה אחד נמצא שנתק את הקשר בין פסח לשבועות, ומה יועיל לספר עוד בשאר הלילות, לכן ימנה שאר הלילות בלא ברכה.

במבט ראשון נראה שחג הפסח וחג השבועות, אינם קשורים אחד לשני, אולם מרן הגאון רבי רחמים חי חויתתה הפתח זצ"ל בספרו "כתר כהנה" (דרוש ח"י לשבת פלה), מותח קו ישיר ביניהם, וטוען שחג הפסח לא בא אלא בשביל חג השבועות, כמו שהורה ה' למשה עוד לפני שיצא למצרים: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על החר הזה" (שמות ג, יב) - המטרה הסופית של יציאת מצרים היא קבלת התורה, והחוט המקשר ביניהם הוא ספירת העמר שבאה "להדק ולקשר חג הפסח וחג החרות עם חג השבועות חג התורה".

וכיצד חג השבועות משלים את חג הפסח? חג הפסח נחגג לזכר חרות הגוף שנגאלנו משעבוד מצרים. אולם חרות הגוף כשלעצמה איננה חרות גמורה, ואדרבא, יכולה היא להביא נזק בכנפיה. אדם הזוכה לחרות הגוף בלבד, עלול להתנהג כבהמה שמשלחים אותה לחפשי והיא הולכת ומזיקה את הבריות. אמה שלמה שזוכה לחרות הגוף בלבד, מבלי חקים ומשפטים ושופטים וענשים, מיום ליום יתרבה בה פשע ורשע וחרב איש באחיו. זה מה שקרה ברוסיה כשהפסיק שלטון הקומוניזם - כל הפשיעה והעבריינות צצו מתחת לאדמה והפכו לנורמה.

כשיצאו ישראל ממצרים, השיגו אמנם חרות גופנית, אך עדין לא קנו חרות שלמה, עד שבא מתן תורה והשלים להם את חרות הנשמה. התורה הקדושה משחררת את נשמת היהודי מן העבדות הגדולה והשעבוד ליצרו הרע, וכמאמר המשורר רבי יהודה הלוי זצ"ל (בפיוט ה' נגדך כל תאותי" שאומרים ביום הכפורים) "ואיכה אעבד צורי בעודי אסיר יצרי ועבד תאותי".

לאחר יום ראשון של פסח שבו השגנו חרות הגוף, אנו מיד מכינים עצמנו לחרות הנשמה. ולחרות זו דרושה הכנה גדולה, ולכן מליל שני של פסח אנו מתחילים בספירת העמר למשך שבועה שבועות, כענין ספירת שבועה נקיים של הכלה, ובסיומם בא חג שבועות אשר בו באו עם ישראל הכלה הכלולה בברית יחד עם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

ולפי זה מבאר הגאון רבי חויתתה את ההבדל בין הקרבן של פסח לקרבן של שבועות. בחג השבועות מביאים את

עשרת הדברות - לחיוב בעתיקות התורה

6. ערך התורה - למד מתוך ספרי המוסר את הערך הגדול של לימוד התורה, ואת התועלת שלה לצמיחה רוחנית וגשמית.

7. סקרנות - דמיון לעצמך שאתה מגלה ספר עתיק מלפני 3500 שנה שהתחבר על ידי גאון גדול, ובספר טמונים כל סודות החיים. בודאי לא תניח את הספר מתחת ידך, ובכל רגע פנוי תעמול לחקור ולגלות צפונותיו בסקרנות ולהיטות רבה. הספר הזה הוא ספר התורה. ולפי זה יומתק מה ששינוי במסכת אבות (פ"ו מ"ב): "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת: 'אוי להם לבריות מעלבונה של תורה'". אין לך עלבון גדול מזה שעוזבים את התורה ולא מכירים במעלתה הגדולה.

8. מקום שלבו הפץ - נסה לשנות את סוג הלימוד ללימוד שלבך חפץ. כמו בסוג עבודה, גם בסוג לימוד ועבודת ה', מומלץ לכל אדם לפנות ליעוץ כדי לדעת להגדיר איזה סוג לימוד מתאים לו כפי נטייתו הטבעית ושורש נשמתו: עיון, בקיאות, הלכה וכדומה. וכבר אמרו חז"ל במסכת עבודה זרה (י"ט ע"א): "אמר רבא לעולם ילמד אדם תורה במקום שלבו חפץ".

9. צורה שלבו הפץ - נסה לשנות את צורת הלימוד לצורה שלבך חפץ: לימוד בחברותא, לימוד לבד, שמיעת שיעורים, שמיעת שיעורים בגנן תוך כדי עבודה, מסירת שיעורים.

10. זכרון נעים - לאחר שאתה משלים משימה שהתקשית לעשותה, כמו סיום מסכת, עצור ליהנות מהמעשה: "עכשיו אני מרגיש טוב! איזו תחושה של סיפוק!". שמור לעצמך זכרון נעים מהנאה זו, על מנת שתוכל להשתמש בו ככוח מניע ומעודד לקראת הפעם הבאה. (רבי נח וינברג זצ"ל).

1. התיאבון יגיע - קודם כל, אין זה נכון לצפות שהחשק יגיע ואז ללמוד. בדרך כלל זה קורה להיפך - כאשר אתה מכריח את עצמך ללמוד, החשק וההשראה מגיעים עם הלימוד. חוץ מזה, יש לזכור כי התורה היא האוכל והחמצן של הנשמה, ואוכל חייבים לאכול גם אם אין תיאבון...

2. להתחיל בקטן - לפעמים, דוקא החלומות הגדולים הם אלו שגורמים לנו להתייאש ולהפסיק באמצע הטיפוס. אם תציב לעצמך יעדים קטנים בדרך, מהר מאוד תוכל להסתכל לאחור ולהביט על ההישגים שצברת בסיפוק רב. לכן, תתחיל את הלימוד במנות קטנות של זמן ובלימודים קלים יותר, וככל שיעבור הזמן ותקנה לך הרגלים של למידה, תעלה עוד ועוד שלבים. (הרב שלום בלוי הי"ו).

3. על בוריה - בחר לעצמך סוגיא בודדת באיזה מקום בש"ס, ולמד אותה לבדך ללא הגבלת זמן, מתוך מטרה להבינה על בוריה עד שיהיו כל חלקיה ופרטיה ברורים אצלך היטב, ואז תווכח פתאום כי מתוך עיון זה מתעוררים בך ענין וסקרנות בסוגיא. (הרה"ג ר' יונתן אבר שליט"א).

4. הדות יצירה - נסה תוך כדי הלימוד לחדש ולמצוא קושיות או תירוצים מקוריים. חדות היצירה תספק לך נעימות מיוחדת.

5. וקנה לך חבר - העלה על הכתב חידושים הערות וסיכומים שעולים מתוך לימודך. בראותך את פרי עמלך, לימודך יהיה בחשק ובניצול זמן ובסיפוק. לימוד בלי כתיבה יוצר לפעמים תסכול, כיון שהוא נשכח לאחר זמן, ואילו דברים שאדם כותב, הוא יודע שגם אם ישכחם, הם יישמרו לעולם.

הוא - היה אומר - ביאור אמרות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רב יוסף - שכח תלמודו ונכל זאת זכה לכבוד גדול

במסכת פסחים (ס"ח ע"ב) מספר על רב יוסף שבהתקרב חג השבועות, בקש להקין לו תבשיל משבח, בכדי לבטא את התרומה הגדולה של התורה לחייו, וכן התבטא: "אי לא האי יומא דקא גרים, פמה יוסף איפא בשוקא", ופרש רש"י: "אי לאו האי יומא - שלמדתי תורה ונתרוממתי, הרי אנשים הרבה בשוק ששמן יוסף, ומה ביני לבינים".

תמהים המפרשים הלא זהו אותו רב יוסף שטען שלא בטלה הענינה משמות רבי "דאיפא אנא" (סוטה מ"ט ע"ב), והיאך בא פאן לפאר ולרומם מדרגתו? ומישיבים ישוב קולע: במסכת מנחות (צ"ט ע"א) מובא מאמרו של רב יוסף על הפסוק: "אשר שברת ושמתם בארון" (דברים י, ב): תני רב יוסף: מלמד שהלוחות ושברי לוחות מנחין בארון. מפאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אנסו, שאין נוהגין בו מנהג בזיון.

לצד הלוחות החדשים המנחים בארון הקדש, מצוה ה' את משה להניח את שברי הלוחות הראשונים. למרות שלכאורה אין בהם כבוד ערוך, הקדשה ששרתה בהם בעבר נספגה בהם. מפאן מסיק רב יוסף שגם תלמיד חכם ששכח את תלמודו מחמת אנס (פארוע מחי וכדומה), צדין חובה לכבדו, כי קדשת התורה ששרתה בו בעת שלמד אינה זזה ממקומה.

לשפירים את תולדותיו של רב יוסף, מגלים שלמעשה על עצמו דבר. רב יוסף היה סומא, ובכל זאת הצטיין בבקיאיות רבה ובשל פה היה מכנה "סיני". למרבה הפאב לקה רב יוסף במחלה שאגרמה לו לשפח את תלמודו, ואבוי תלמידו סיע בידו לשחזר את תורתו שלמד (נדריים מ"א ע"א).

העבדה שרב יוסף שכח תלמודו, לא הורידה במאומה מפבדו והוא זכה לכבוד גדול מצד תלמידיו. על תלמידו רבא מספר שקשה היה נפטר מפניו היה הולך לאחוריו מבלי להביט קדימה (יומא נ"ג ע"א), ועל תלמידו אבוי מספר שפאשר היה רואה את און המורו של רב יוסף שבא - היה עומד מפניו (קדושין ל"ג ע"א).

והנה אדם בעל מעמד חשוב כגון שופט, עורך דין, דוקטור וכדומה, אם יתפאף לסנילי, יאבד באחת את מעמדו וכבודו. במקרה הטוב ידאגו לכלכל את שיבתו בבית אבות יקרתי וישליכוהו ככלי אין חפץ בו... ברגע שנסתלקה ממנו חקמתו, הוא והאדם בשוק שוים.

מה יש בתורה שגורם להתניחס בכבוד גם לזקן ששכח תלמודו? מעבר להיותה חכמה עלאית, התורה היא חכמה קדושה והופכת את האישיית של הלומד פה לקדושה ונעלה, ומשפך גם אחרי שחלה ושכח תלמודו הוא נשאר אמורא אלקי.

והנה בחג השבועות קבלנו את הלוחות הראשונים שאמנם נשתברו אך מפני כבודם נשתמר להם מקום של כבוד בארון הברית. רב יוסף שראה עצמו כ"שברי לוחות", שלמרות ששכח תלמודו בכל זאת פבדוהו, שמח ביום הגה שמתח גדולה ואמר "אי לאו האי יומא דקא גרים, פמה יוסף איפא בשוקא..." - בלי היום הגה שבו נתנה התורה וגם מסמל את הפבדו שיש לשברי לוחות, היו מתניחסים אלי כמו לעוד איזה יוסף בשוק.

לא מתוך יתרה אומר פן, אלא מסר גדול בקש להעביר שלמוד התורה לא רק מוסיף פני חכמה גדולה ואמתית הרבה יותר מכל החכמות, אלא בעקר מרומם ומקדש את אישיותנו, עד פדי פה שגם אם התורה נשפחת - ההשפעה נפרת והקדשה נשארת.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם על ירושת האם מברכים שהחיינו או הטוב והמטיב?

תשובה: אם מגיע לו על פי דין תורה.

שאלה: כאשר האב נפטר והירושה עוברת לאם, בהקנאה שהבן נותן לה במתנה את כל העזבון, האם בכל זאת הבן צריך לברך שהחיינו?

תשובה: אינו מברך.

שאלה: בן יחיד שיש לו שלש אחיות ורוצה לתת להן באמצעות הקנאה חלק יחסי מהירושה, כך שלבן ישאר רק רבע מהעזבון, האם יברך שהחיינו או הטוב והמטיב?

תשובה: כיון שעל פי דין תורה אינן יורשות, יברך שהחיינו ולא הטוב והמטיב, כי הוא מטיב להן מדעתו.

פסוק בזמנו - פסוק מהפרשה הרומז על הזמן בו נקראת הפרשה

מלחמת ששת הימים (כ"ו באייר) חלה סמוך לפרשת בחוקותי, ובחומש בית נאמן מצא מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א שכל פרטי המלחמה רמוזים להפליא בפסוקי הפרשה: "ורדפתם את אויביכם ונפלו לפניכם לחרב. ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו" (ויקרא כו, ז-ח): **ורדפו** אותיות "ו'-רדפו" - ו' ימים **רדפו**, **חמשה** ר"ת **חיילי** מלחמת **ששת** הימים, שחמשה מהם ירדפו מאה, שזה פי עשרים, כי חילות ירדן סוריה ומצרים היו רבים מאתנו פי עשרים. "לפניכם לחרב" בגימט' **יצחק רבין** (שהיה אז הרמטכ"ל), וזהו לפניכם, אע"פ שאינכם ראויים, על דרך מה שאמרו חז"ל: "כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק", עם בני - אע"פ שאיננו יצחק. כמו כן הפרשיות שבסמוך אליהן אירעה המלחמה "בהר-בחוקותי" (ועל הרוב הן מחוברות) בגימטריא **תשכ"ז** (השנה שבה אירעה המלחמה).

ציתכוננים לשבועות עם
הכרך החדש של אוצרותינו על המועדים
ונכנסים לחג באוירה אחרת!

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com